

Norges Indskrifter med de ældre Runer.

Udgivne for

Det Norske Historiske Kildeskriftfond.

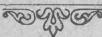
3die Bind.

Ved

Magnus Olsen.

**3die Hefte,
Slutningshefte.**

Christiania.

I Hovedkommission hos Jacob Dybwad.

A. W. Brøgers Bogtrykkeri A/S.

1924.

18. Selvig.

(Bd. I S 266—268. II S. 554.)

Følgende Bemærkninger af Bugge er oprindelig nedskrevne for at udgjøre et Afsnit (»Brakteat 46«) i hans Afhandling i Aarbøger 1905. De blev imidlertid lagte til Side for at indgaa i disse Tillæg til Selvig-Brakteaten, hvis Indskrift efter Bugge bestaar af samme Navn som det, han læser paa Brakt. 46:

»Brakteaten [Nr. 46] har oppe til venstre mellem to Rammelinjer en Indskrift, som feilagtig er gjengivet hos Stephens. Den indeholder 3 Runer og skal læses fra venstre mod høire. R. 1 synes at være $\uparrow t$. Venstre Skraastreg gaar ikke saa langt ned som hos Stephens, men er meget længere end høire Skraastreg. R. 2 ser ud omtrent som k-Runen i den kortere Rækkes Skrift $\uparrow$. Jeg gjengiver den her ved Δ ; jfr. til Brakt. 55 [Aarbøger 1905 S. 199 f.]. R. 3 læser jeg som Λu . Hos Stephens er der for stort Melletrum mellem Hovedstav og Bistav. Jeg læser altsaa τau .

Denne Læsning støttes derved, at en norsk Brakteat fra Selvig, Ryfylke, (Norg. Indskr. Nr. 18, S. 266 ff., jfr. S. 554) har foran Menneskehovedet de 3 Runer $\uparrow \uparrow \Lambda \tau au$, skrevne fra høire mod venstre. De to Indskrifter synes at være lige betydende, uagtet de har hver sin *a*-Rune.

(Trykt 7. November 1923.)

Efter Formen kan **tau** være for ældre *tāhu, *taihu = oldn. *tā* f. »en Taa«. Dette Ord forekommer som Tilnavn i Braavalla-Digtningen, hvor en Kriger fra Telemarken heder *Hróaldr tá*. Det er ikke usandsynligt, at Hunkjensordet *Tá* har været brugt som Tilnavn og som Navn paa en Kvinde for at betegne hende som liden. Jfr. nht. *Düumling* og Eventyrnavnet *Tommeliden*. Hvis Ordet paa Brakt. 46 og Selvig-Brakteaten er Kvindenavn, maa det betegne Brakteatens Eierinde.

Dog vil jeg udtrykkelig betegne denne Tolkning som en usikker Mulighed. Brakt. 46 er i Fremstilling nær beslægtet med Brakt. 38, og Runerne paa de to Brakteater er anbragte væsentlig paa samme Sted og paa samme Maade. Ligeledes er der Ligheder i Runetrækkene, særlig til høire. Det er derfor muligt, at Indskriften paa Brakt. 46 kan være forvansket af Indskriften paa Brakt. 38. Jfr. ogsaa Fremstilling og Runer paa Brakteaterne 35, 36 og 39 [hvorom se Aarbøger 1905 S. 266 ff.]«

De Bidrag til Belysning af Selvig-Brakteaten, som andre Forskere har givet, tager dels sit Udgangspunkt i Bugge's Bd. I S. 267 f. udtalte Formodning, at $\uparrow\text{F}\text{N}$ **tau** er opstaaet ved Efterligning af FFN *alu*, dels knytter de til den Bd. II S. 554 udkastede Tanke, at et *w* er bortfaldt foran *u*.

E. Linderholm, Nordisk magi I, Stockholm 1918, (Svenska landsmål XX, Hefte 141) S. 70 bemærker, efter at have omtalt *alu* og Omformninger deraf paa forskellige Brakteater: »Vidare torde vi ha ordet å den norska Selvig brakteaten, vars $\uparrow\text{F}\text{N}$ av Bugge tolkas såsom betydande *alu*. Detta är väl ock riktigt. Ristaren har, såvitt jag förstår, sökt öka den magiska värkan genom att låta F -runan få ännu en bistav, varigenom den förvandlats till $\uparrow$. Men denna runa var guden Tyrs tecken«.

Th. von Grienberger, Göttingische gelehrte Anzeigen 1906 Nr. 2 S. 157 (jfr. smst. 1908 Nr. 5 S. 407) udtaler sig mod Bugge's ældste Opfatning: »Die Runen sind aber so klar und sicher, dass es schwer scheint, dieselben als blosser Entstellung anzusehen, ich meine daher, dass dieselben ein Sachwort mit der Flexion von *alu*, *l-þu*, oder einen Namen enthalten«. »Man kann zweisilbiges *tā-u in *tā-wu rekonstruieren und darin entweder die urnordische Entsprechung zu got. *tāwa*, stf. »*τάγμα*, ordo«, oder zum ahd. Frauennamen *Zawa* des Cal. Merseb. Jul. finden. [Her henvises til Bemærkningerne smst. S. 139 om *tawo* paa Brakt. 27, hvor ogsaa det oldtyske Mandsnavn *Zawuni* Meichelbeck hist. Fris. anføres.] Wäre das Wort ein Sachwort, so könnte man insbesondere an ahd. *gizawwa*, stf. »das Gelingen« zum swv. *zawên* »glücken, gelingen, zu teil werden« denken. Demnach würde man *tawū als instrumentalen Dativ, wie »mit dem Wunsche des Gelingens, des Glückes« oder »in bonam fortunam« erklären dürfen«.

Noreen (som ikke medtog Selvig-Brakteaten i 3dje Udgave af Grammatiken) foreslaar i Altisl. Gramm. 4, 1923, S. 386 ligeledes: »**tau** (< *tawu*? vgl. ahd. *gizawa*, mndd. *touwe* gerät? zu got. *taujan* herstellen)«.

Schetelig (Bd. III S. 55 f.) bestemmer ud fra typologiske Forhold Selvig-Brakteatens Tid til anden Halvdel af 5te Aarh.